

OOPER

Arvo ja Irmgard

Richard Wagner
"Tristan ja Isolde"

Muusikaline juht ja dirigent Arvo Volmer, lavastaja Neeme Kuningas, kunstnik Ervin Õunapuu. Esietendus rahvusoperis Estonia 17. mail.

"Tristan ja Isolde", Richard Wagneri muusikaliselt kõige raskemaid, uuenduslikumaid ja psühheedsemaid oopereid (esmalavastus 1865), jõudis paari nädala eest Estonias esietenduseni justkui märkamatu. Ajakirjandus ei pööranud pikemat aega kestnud ettevalmistustöödele suuremat tähelepanu, ei ilmunud pikemaid usutlusi lavastuse staaridega ning lavastaja **Neeme Kuninga** kavatsusi press ei vaevunud tutvustama. Tunnistan ausalt, et ootused jäid – lavastaja varasema loomingu põhjal – kui mitte skeptiliseks, siis ebamääraseks kindlasti. Kuid üldjoontes intelligentse lähenemise ja traditsioonilise dramaturgiaga "Tristani ja Isolde" esietendust 17. mail võib kindlasti lugeda kordaläinud lavastuseks, mille õnnestumises mängisid esimest viiulit oma osasse kongeniaalselt sobiv saksa sopran **Irmgard Vilsmaier** Isoldena, metsosopran **Helen Lokuta** Brangänena, bass **Priit Volmer** kuningas Markena ja Estonia orkester **Arvo Volmeri** juhtimisel.

Ma ei hakka peatuma Wagneri ooperimuusika uuenduslikel omadustel, sellest on juba piisavalt kirjutatud. Ütlen vaid tunnustavalt, et Estonia orkester suutis auga Wagneri "lõputu meloodia" mängimisega toime tulla. Kolleeg Alvar Loog märkis oma arvustuses (Postimees, 19. mai) õigesti, et oma iseloomu ja kompositsiooni poolest sobiks "Tristan ja Isolde" väga hästi ka kontsertettekandeks. Samas ei välista see märkus, et kahe armastaja ülevat lugu ei saaks laval esitada märksa dünaamilisemalt ja elavamalt kui praegu. Kuid Kuningas on eelistanud aeglast, passiivset ning tseremoniaalset lavalist liikumist, mis iseäranis pikas teises vaatuses mõjub uinutavalt. Laval ei toimu midagi, kogu etendust läbib poolhämär valgusrežiis on aga asjaarmastajalik ega toeta peaaegu kusagil ooperi emotsionaalseid kõrghetki, meeolelu ja tegevuspaikade muudatusi. Armetu videoprojektsioon mõjub lihtsalt piinlikult. Aga nõrk valgustuse kasutamine Estonia ooperilavastustes on juba habemega probleem ("Wallenbergi" lavastus on erand).

Ervin Õunapuu melanhoolse varjundiga (see on sünkroonis Kuninga agusest lõpuni morbiidsust rõhutava režiiga) lavakujunduse sümbolistlik minimalism jääb kujundeis (taevast langev mõõgatera fragment, paar puud, haiglavoodid) aga mõnevõrra formaalseks ja universaalseks, olles ilma vaevata ülekantav mitmele teisele Wagneri ooperile. Ehk siis liiga palju abstraktsiooni, liiga vähe (koha)spetsiifilisust. Pigem võinuks lavakujundusse sobida osutus lokaalsele kultuuriajalooloole – 14. sajandist pärinevale Tristani ja Isolde ülikaunile puureljeefile Tallinna raekoja raepingi leenil. Harilikud tänapäevased kostüü-

HARRI ROSPU

MÜRGIST ARMUROHUKS: Brangäne (Helen Lokuta, paremal) oma käskijannale Isoldele (Irmgard Vilsmaier) võlujooki segamas.

mid toovad kiredraama justkui tänapäeva, lisamata lavastuse visuaalisse siiski midagi erilist.

Isoldena debüteerinud Irmgard Vilsmaier on noor sümfaatne diiva, kelle osalahendus nii laulja kui näitlejana pakub täielikku naudingut. Tema varjunditerohke hää, rollis seesolemise veenvus, miimika väljenduslikkus ja lavaline imposantsus moodustavad kokku sellise terviku, missugust Wagneri-lauljat pole Eesti lavad vähemalt viimasel veerandsajandil küll näinud. Täiesti uut vokaalset kvaliteeti demonstreeris Helen Lokuta ümmardaja Brangänena – kes vaidleb nüüd vastu, nagu ei tuleks Mozarti-Rossini laulja Wagneriga toime, kui tal on õige tehniline alus ja vastavad hääleomadused? Priit Volmeri kuningas Markes aimdus kohati "Tuhkatriinu" Alidorot, kuid mitte häirival määral. Näib, et stoilise rahuga elutargad romantilised nn isarollid hakkavad kujunema Volmeri amplituaaks.

Tristanina astus üles soome tenor **Heikki Siukola**.

Harry Liivrand